

KKR

NORDJYLLAND

1. januar

Styringsaftale

2015

Styringsaftalen er en del af den samlede rammeaftale for det specialiserede socialområde og specialundervisning. Rammeaftalen omfatter de nordjyske kommuner og Region Nordjylland

Styringsaftalen 2015

Indhold

1. Indledning.....	3
2. Grundlæggende principper	3
3. Specifikation af hvilke tilbud aftalen omfatter.....	4
3.1 Sociale tilbud omfattet af aftalen.....	4
3.2 Specialundervisningstilbud omfattet af aftalen	4
4. Aftaler om takstfastsættelse	5
4.1 Opfølgning på takstudvikling.....	5
4.2 Anvendt belægningsprocent i takstberegningen	5
4.3 Omkostningsbaserede takster inkl. overhead.....	5
4.4 Håndtering af over-/underskud.....	6
5. Aftaler om takststruktur.....	7
6. Aftaler om oprettelse og nedlæggelse af tilbud.....	7
6.1 Etablering af nye tilbud	7
6.2 Aftaler om lukning af tilbud.....	7
7. Aftaler om afregning og betaling.....	8
8. Tillægsydelser	9
8.1 Tillægsydelser givet ved indskrivning	9
8.2 Opstået behov for tillægsydelser efter indskrivning	9
9. Ydelser der ikke er omfattet af styringsaftalen	9
10. Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud	9
11. Køb og salg af ydelser over regionsgrænsen	10
12. Fokusområde i 2015: tilpasning til ny lovgivning	10
Bilag til Styringsaftalen	11

1. Indledning

Styringsaftalen har til formål at lægge rammerne for kapacitets- og prisudvikling på det specialiserede socialområde i det kommende år for de tilbud i regionen, der er omfattet af rammeaftalen.

Endvidere er formålet med styringsaftalen at fastlægge de styringsmæssige principper for køb og salg på tværs af kommunegrænserne.

Der er i styringsaftalen derfor lagt vægt på, at den understøtter, at der altid er de rigtige tilbud til en omkostningseffektiv pris.

Det bemærkes, at styringsaftalen sprogligt skelner mellem "betalingskommuner", "handlekommuner" og "driftsherrer". Betalingskommunen er den kommune, der har betalingsforpligtelsen i forhold til det tilbud, borgeren visiteres til. Handlekommunen er den kommune, som har myndighedsansvaret (visitationsansvaret) i forhold til borgeren. Driftsherren er kommunen eller Region Nordjylland, som driver tilbuddet. Som hovedregel vil der være et sammenfald mellem handle- og betalingskommune. I tilfælde, hvor en borger er flyttet på tværs af kommunegrænser, og der samtidig er afgivet refusionstilsagn, vil handlekommunen være forskellig fra betalingskommunen.

Der henvises til styringsaftalens bilag 1 for en uddybende specifikation af aftalen, herunder gennemgang og konkrete eksempler på takstberegning.

2. Grundlæggende principper

Der er enighed mellem kommunerne i den nordjyske region og Region Nordjylland om, at følgende principper lægges til grund for denne aftale:

- **Incitament til effektiv drift**

Driftsherren skal have incitament til at sikre en løbende økonomisk effektiv drift, herunder at der sker den nødvendige tilpasning af kapaciteten. Den løbende tilpasning er afgørende for at undgå tomme pladser og dermed minimere risikoen for underskud. For at opnå den nødvendige smidighed og fleksibilitet i rammeaftalens periode kan driftsherren foretage midlertidige ændringer af tilbud i form af kapacitets-tilpasninger.

Myndighed skal have incitament til at indgå rettidig dialog med driftsherren om forventninger og ændringer i efterspørgslen.

- **Taksterne skal være retvisende og omkostningsbaserede**

Sammenlignelige ydelser skal kunne sammenlignes på priserne udregnet efter samme principper. Administrationen af takstsystemet skal være enkel, men samtidig give mulighed for differentiering. Takstsystemet skal være gennemsigtigt.

- **Budgetsikkerhed for kommunerne og Regionen**

Risiko for uforudsete udsving i økonomien skal dækkes ind. De indarbejdede beregningsgrundlag, som er grundlag for taksterne, skal være realistiske i forhold til de faktiske forventede omkostninger. Løbende dialog og tilpasning af kapaciteten skal være med til at sikre kendskab til pladsbehovet samt sikre takststabilitet.

- **Udviklingstiltag**

Driftsherren skal sikres finansiell mulighed for løbende udvikling. Omfanget af udviklingstiltag kan fastsættes i den årlige rammeaftale.

3. Specifikation af hvilke tilbud aftalen omfatter

3.1 Sociale tilbud omfattet af aftalen

Region Nordjyllands sociale tilbud er altid omfattet af styringsaftalen.

De kommunale sociale tilbud er omfattet af styringsaftalen, hvis der er behov for koordinering. Koordineringsbehovet vurderes gennem en gruppering af de kommunale sociale tilbud i følgende 3 kategorier:

- Kategori 1: Tilbud, som alene anvendes af driftsherren. Disse er *ikke* omfattet af styringsaftalen.
- Kategori 2: Tilbud, som anvendes af en eller få andre kommuner end driftsherren. Disse tilbud er omfattet af styringsaftalen, men kan undtages, hvis der er tale om tilbud med åbenlys lav kompleksitet, eller hvis der er indgået bilaterale aftaler med køberne.
- Kategori 3: Tilbud, der i omfattende grad anvendes af andre kommuner end driftsherren (mindst 4 forskellige kommuner). Disse tilbud er omfattet af styringsaftalen, men kan undtages, hvis der er tale om tilbud med åbenlys lav kompleksitet.

Tilbud kan ikke ændre kategori i løbet af året, men kun i forbindelse med indgåelse af styringsaftalen.

Oversigt over de enkelte tilbud vedlægges styringsaftalen som bilag¹. Det anbefales, at alle tilbud på Tilbudsportalen henviser til den gældende styringsaftale for regionen Nordjylland med tilhørende bilag.

3.2 Specialundervisningstilbud omfattet af aftalen

Styringsaftalen omfatter indenfor specialundervisningsområdet de af Region Nordjylland drevne lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud til børn og unge under 18 år og for voksne.

Aftalen omfatter desuden undervisningstilbud for voksne med tale-, høre- og synsvanskeligheder (kommunikationscentre), der drives af Region Nordjylland, samt regionale undervisningstilbud (kommunikationscentre), der er overtaget af en kommune.

¹ Takstbilag foreligger november 2013. Foreligger pga. størrelsen kun elektronisk, der henvises til www.rammeaftalernord.dk

Aftalen omfatter dermed følgende konkrete tilbud indenfor specialundervisningsområdet²:

- Center for Døvblindhed og Høretab
- Institut for Syn og Hørelse
- Den Sikrede Institution Kompasset
- Taleinstituttet

Målgruppen for undervisningstilbuddene er fysisk eller psykisk handicappede, samt unge på sikrede institutioner.

De omfattede tilbud er underlagt de generelle vilkår, der fremgår af denne styringsaftale, herunder specifikationerne i bilag 1. Herudover er der for hvert enkelt undervisningstilbud indgået en række specifikke aftalevilkår. De specifikke aftalevilkår for de undervisningstilbud, der drives af Region Nordjylland, fremgår af styringsaftalens bilag 2.

De specifikke aftalevilkår for Taleinstituttets opgaveportefølje efter overdragelse til kommunal varetagelse fremgår af bilag 3.

4. Aftaler om takstfastsættelse

Taksterne for det følgende år (inkl. omkostningskategorierne) indmeldes ultimo oktober hvert år.

4.1 Opfølgning på takstudvikling

Det er aftalt at følge takstudviklingen med det formål at skabe tillid parterne imellem via åbenhed og dialog.

Én gang årligt udarbejdes en redegørelse indeholdende en analyse af takstudvikling. Analysen foretages på baggrund af de data, der indgår i takstindberetningen.

4.2 Anvendt belægningsprocent i takstberegningen

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om retvisende takster.

Det forudsættes, at den budgetterede belægningsprocent ligger fra 95 til 100 for dag- og døgntilbud. Af hensyn til at sikre effektiv drift anbefales det, at der maksimalt anvendes en belægningsprocent på 98.

Ved korte forløb, akut- eller aflastningstilbud er den minimale budgetterede belægningsprocent ved takstberegningen 90.

Ovenstående kan kun fraviges efter konkret godkendelse i den administrative styregruppe.

4.3 Omkostningsbaserede takster inkl. overhead

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om retvisende og omkostningsbaserede takster.

² Det bemærkes, at de fire nævnte tilbud også leverer ydelser efter Servicelovens bestemmelser.

Af hensyn til sammenligneligheden og gennemskueligheden specificeres indholdet af ydelserne i taksten på omkostningskategorier. Kategorierne fremgår af specifikation til styringsaftalen bilag 1.

Takster beregnes ud fra omkostningsbaserede principper. Dette indebærer, at taksterne indeholder en række omkostninger, som ikke vedrører tilbuddenes direkte drift, f.eks. overhead, renter og afskrivninger.

Overhead defineres her som andel af central ledelse og administration. Overhead beregnes konkret af den enkelte driftsherre.

4.4 Håndtering af over-/underskud

Aftalens hensigt er at understøtte principperne om stabilitet og budgetsikkerhed.

Som udgangspunkt indregnes driftsoverskud og –underskud på tilbud eller typen af tilbud i taksterne i efterfølgende år.

For at sikre stabile takster og effektiv drift er det aftalt, at mindre overskud eller underskud (op til 5 %) ikke indregnes i taksterne. Der kan dog ikke akkumuleres et samlet overskud eller underskud på mere end 5 % af takstberegningsgrundlaget.

Helt konkret er der i forhold til håndtering af overskud og underskud på tilbuddet eller typen af tilbud aftalt følgende principper:

- Der kan maksimalt hensættes et overskud svarende til 5 % af tilbuddets takstberegningsgrundlag.
- Der kan maksimalt hensættes et akkumuleret overskud svarende 5 % af tilbuddets takstberegningsgrundlag.
- Overskud, der giver anledning til overskridelse af den angivne procentsats, benyttes til at nedsætte opholdsbetalingen i efterfølgende takstår.
- Anvendelsen af de akkumulerede hensættelser kan ske indenfor tilbuddet eller typen af tilbud hos driftsherren efter driftsherrens beslutning.
- Underskud på op til og med 5 % af tilbuddets takstberegningsgrundlag, der ikke kan dækkes af akkumuleret hensættelse ved tilbuddet eller typen af tilbud, kan ikke lægges oveni taksterne efterfølgende år.
- Underskud på over 5 % af tilbuddets takstberegningsgrundlag, der ikke kan dækkes af en akkumuleret hensættelse ved tilbuddet eller typen af tilbud, indregnes i det efterfølgende takstår med mindre underskuddet kan dækkes af hensættelser på tværs af typen af tilbud hos driftsherren.

Det bemærkes supplerende, at Regionen ikke *endeligt* kan finansiere et underskud. Dette skal således aftales nærmere i den enkelte situation.

Som en tilføjelse til de aftalte principper gøres opmærksom på, at formålet med omkostningsbaserede budgetter ikke er, at der budgetteres med overskud. Der skal kun budgetteres med de forventede omkostninger.

5. Aftaler om takststruktur

Taksten for en plads fastsættes i Rammeaftalen.

Driftsherren definerer for 2015 selv sin takststruktur dog sådan, at der, med mindre andet er aftalt, anvendes enheds-, time-, dag- eller døgn takster.

Med henblik på at reducere behovet for tillægsydelser og skabe endnu tættere sammenhæng mellem taksten og den leverede ydelse kan der arbejdes på modeller med øget takstdifferentiering.

Andre finansieringsformer

Udgangspunktet er, at tilbud og ydelser finansieres via betaling af en takst, og at taksterne beregnes efter et omkostningsbaseret princip på grundlag af samtlige tilbuddets omkostninger.

De steder, hvor det ikke er muligt at definere afgrænsede ydelser og beregne enhedstakster, vil det være muligt at anvende en trækingsret på et givet tilbuds ydelser eller ressourcer (jf. fx de specifikke aftalevilkår for Institut for Syn og Hørelse i bilag 2). Betalingen for en trækingsret kan beregnes ud fra:

- objektive kriterier, som f.eks. andel af befolkning
- andre kriterier, som f.eks. historisk anvendelse

Hvilket kriterium som anvendes, aftales i forbindelse med de årlige rammeaftaler.

Muligheden for at fravige takstprincippet og i stedet indgå aftale om andre finansieringsordninger (fx en abonnementsordning), der indebærer fælles finansiering uden direkte sammenhæng til anvendelsen af tilbuddene, kan være et element i en aftale om at understøtte efterspørgslen efter de mest specialiserede tilbud. De nærmere vilkår for, hvornår sådanne finansieringsordninger kan aftales, er fastsat i aftalen om et forstærket samarbejde, der er indgået som del af udviklingsstrategien for 2015.

6. Aftaler om oprettelse og nedlæggelse af tilbud

6.1 Etablering af nye tilbud

Omkostninger ved udvikling af nye ydelser kan ikke indregnes i taksterne for eksisterende ydelser.

Det er forbundet med opstartsomkostninger at udvikle nye tilbud (herunder større forandringer af allerede eksisterende tilbud). Nystartede tilbud kan derfor budgetteres med en lavere belægningsprocent i forbindelse med takstfastsættelsen i første driftsår, samtidigt med at driftsherren kan afskrive eventuelle driftstab fra første driftsår over en årrække på tre år frem for normalt et år.

6.2 Aftaler om lukning af tilbud

Forudsætning for permanent lukning:

Driftsherren har mulighed for hurtig lukning af tilbud/ydelse med lav belægningsprocent, men med en skriftlig orientering til den administrative styregruppe med en høringsperiode på 1 måned. Derefter træffes den endelige beslutning af driftsherren.

Høringsvaret har ikke opsættende virkning, men indgår som bidrag til driftsherrens endelig beslutning.

Økonomiske konsekvenser

Fordeling af evt. underskud (evt. overskud håndteres på samme vis):

Et underskud ved lukning af et rammeaftaletilbud dækkes ved, at underskuddet henføres til andre rammeaftaletilbud af samme type hos driftsherren.

I de tilfælde, hvor underskuddet ikke kan henføres til andre rammeaftaletilbud af samme type hos driftsherren, er det aftalt, at driftsherren i den givne situation kan fordele underskuddet fra det lukkede rammeaftaletilbud ud på driftsherrens øvrige rammeaftaletilbud. Underskuddet skal dækkes ind ved, at driftsherren trækker på en eventuel hensættelse ved driftsherrens øvrige rammeaftaletilbud, eller ved at der forekommer en takststigning ved de øvrige rammeaftaletilbud.

I de tilfælde, hvor der ikke er andre rammeaftaletilbud ved driftsherren, der kan dække underskuddet, kan underskuddet lægges ud af kommunekassen, finansieret af takststigninger i næste takstår. Regionen kan dog ikke *endeligt* finansiere et underskud. Hvis et underskud i Regionen ikke kan dækkes af de samlede hensættelser på øvrige tilbud, må underskuddet hensættes på status og indregnes i øvrige rammeaftaletakster efter ovenstående principper.

Aftalemodellen foranlediger i videst udstrækning, at driftsherren udviser økonomisk ansvarlighed.

7. Aftaler om afregning og betaling

Kommuner, der køber ydelser i anden kommune eller i Regionen, indgår en skriftlig betalingsaftale med driftsherren. Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftligt.

Det er altid handlekommunen, der indgår betalingsaftalen med driftsherren. Det er driftsherren, som udarbejder udkast til betalingsaftalen. Betalingsaftalen skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen (jf. bilag 1 for nærmere specifikation heraf).

Det er som udgangspunkt betalingskommunen, der betaler driftsherren. I de tilfælde, hvor der er usikkerhed om hvem, der rettelig er betalingskommune i forhold til en given borger, indtræder handlekommunen som betalingskommune, indtil det er afklaret, hvilken kommune, der rettelig er betalingskommune. Når dette er afklaret, kan handlekommunen opkræve refusion ved betalingskommunen.

Er der uenighed om regningen, meddeles dette driftsherren, hvorefter det er driftsherren, der skal foretage de nødvendige berigtigelser, såfremt der er fejl i den fremsendte regning. Hvis afregningssystemerne og betalingsgangen skal fungere effektivt, er det vigtigt, at betalingskommunen ikke egenhændigt regulerer i den fremsendte regning.

Betalingsperioden er normalt fra startdato til ophørsdato under hensyntagen til et opsigelsesvarsel på løbende måned plus en måned.

Der betales som udgangspunkt fuldt ud i opsigelsesperioden med mindre andet er aftalt.

8. Tillægsydelse

Tillægsydelse kan anvendes, hvis borgerens behov overstiger det støtteniveau, der er indeholdt i den ordinære takst. Tillægsydelse kan enten tildeles ved indskrivning eller som følge af en ændring i borgerens behov.

8.1 Tillægsydelse givet ved indskrivning

Såfremt tillægsydelse, som er en forudsætning for, at borgeren kan rummes i tilbuddet, opsiges, må handlekommunen sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud.

Betalingsforpligtigheden for tillægset videreføres, indtil borgeren er fraflyttet tilbuddet.

8.2 Opstået behov for tillægsydelse efter indskrivning

Hvis der opstår behov for tillægsydelse efter indskrivningen, har tillægset til dækning af det opståede behov virkning fra det tidspunkt, hvor driftsherren meddeler handlekommunen behov for tillægset.

Handlekommunen skal senest én måned efter henvendelse fra driftsherren give endelig meddelelse om godkendelse eller delvis godkendelse af tillægset. Ved manglende reaktion fra handlekommunen indenfor denne periode, betragtes tillægset som godkendt.

Såfremt tillægset ikke godkendes, og borgeren dermed ikke kan rummes i tilbuddet, må handlekommunen sikre, at borgeren visiteres til andet tilbud.

9. Ydelse der ikke er omfattet af styringsaftalen

Tilbuddene, der er omfattet af styringsaftalen, kan levere ydelse, der ikke er omfattet af styringsaftalen. Dette gælder bl.a. VISO-ydelse og særligt tilrettelagte uddannelsesforløb (STU).

Har en driftsherre anden virksomhed, skal denne virksomhed være fuldt finansieret. Det gælder eksempelvis tilbud, der udover deres almindelige daglige drift og ydelse også er VISO-leverandør.

En række af de sociale tilbud og undervisningstilbud, der er omfattet af rammeaftalen, driver også særligt tilrettelagte ungdomsuddannelsesforløb (STU). Det sker efter individuel aftale med den enkelte kommune.

10. Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud

En kommunalbestyrelse har én gang i hver valgperiode mulighed for at overtage sociale tilbud eller undervisningstilbud, der ligger i kommunen, men drives af Regionsrådet. En kommune, der ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal i henhold til lovgivningen meddele dette til Regionen senest den 1. januar i valgperiodens 3. år. Overtagelse skal ske senest den 1. januar i valgperiodens 4. år.

Overtagelsen af et tilbud skal drøftes i forbindelse med den årlige rammeaftale, og overtagne tilbud skal stå til rådighed for de øvrige kommuner i det omfang, det fastlægges i rammeaftalen.

En kommune, som ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal tilkendegive ønsket i forbindelse med indmeldingerne til rammeaftalen for valgperiodens 3. år. Det vil for indeværende valgperiode (2014-2017) sige rammeaftalen for 2016.

Overtagelse af et regionalt drevet tilbud skal ske i henhold til bestemmelserne i lov om virksomhedsoverdragelse, og der skal i hvert enkelt tilfælde udarbejdes en konkret og individuel plan for overtagelse.

11. Køb og salg af ydelser over regionsgrænsen

Ved køb og salg af ydelser på tværs af regionsgrænser anbefales, at der udarbejdes en konkret og individuel købskontrakt eller betalingsaftale.

12. Fokusområde i 2015: tilpasning til ny lovgivning

Styringsaftalens bestemmelser om beregning af takster mv. skal tage udgangspunkt i den overordnede takstbekendtgørelse for området. Det er varslet fra Socialministeriet, at en ny takstbekendtgørelse vil træde i kraft per 1. januar 2015. Det nærmere indhold af den nye takstbekendtgørelse vil foreligge i løbet af efteråret 2014, og kendes således ikke på tidspunktet for denne styringsaftales indgåelse.

I en politisk aftale blandt alle Folketingets partier er det dog blevet fastlagt, at ét af formålene med revisionen af takstreglerne på det sociale område er at indføre mulighed for at finansiere tilbud gennem mere fleksible aftaleformer.

Styringsaftalens parter er på den baggrund enige om, at der i 2015 skal være fokus på at afdække de nye muligheder, som den nye takstbekendtgørelse måtte give anledning til, så de kan implementeres fuldt ud i styringsaftalen for 2016.

Med henblik på at skabe de bedste forudsætninger for, at der i Nordjylland kan oprettes højt specialiserede sociale tilbud, skal der i arbejdet med at omsætte de nye takstregler være særlig opmærksomhed på, om der gives nye muligheder for at lette den finansielle risiko, som påhviler driftsherren ved udviklingen og etableringen af nye højt specialiserede tilbud. Denne risiko vurderes ofte at være én af de væsentligste barrierer for etableringen af nye specialiserede tilbud.

Bilag til Styringsaftalen

Bilag 1: Specifikation til styringsaftalen

Bilag 2: Specifikke aftalevilkår for specialundervisningstilbud

Bilag 3: Aftalemodel for finansiering af Taleinstituttets opgaveportefølje under rammeaftalen efter overdragelse til kommunal varetagelse